

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 6. septembra 2018*

„Pritožba – Evropski kmetijski jamstveni sklad (EKJS) – Odhodki, upravičeni do financiranja s strani Evropske unije – Odhodki Češke republike – Uredba (ES) št. 479/2008 – Člen 11(3) – Pojem „prestrukturiranje vinogradov““

V zadevi C-4/17 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 4. januarja 2017,

Češka republika, ki jo zastopajo M. Smolek, J. Pavliš in J. Vlácil, agenti,

pritožnica,

druga stranka v postopku je

Evropska komisija, ki jo zastopata P. Ondrúšek in B. Eggers, agenta,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby (poročevalec) in M. Vilaras, sodniki,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodni tajnik: I. Illéssy, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 1. marca 2018,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 12. aprila 2018

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Češka republika s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 20. oktobra 2016, Češka republika/Komisija (T-141/15, neobjavljena, v nadaljevanju: izpodbijana sodba, EU:T:2016:621), s katero je to zavrnilo njeno tožbo za razglasitev ničnosti Izvedbenega sklepa Komisije (EU) 2015/103 z dne 16. januarja 2015 o izključitvi nekaterih odhodkov držav članic iz naslova Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj

* Jezik postopka: češčina.

podeželja (EKSRP) iz financiranja Evropske unije (UL 2015, L 16, str. 33) v delu, v katerem so izključeni odhodki Češke republike iz naslova Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) v korist ukrepa zaščite vinogradov pred škodo, ki jo povzročijo živali in ptice, za leta od 2010 do 2012 (v nadaljevanju: sporni zaščitni ukrep), v skupnem znesku 2.123.199,04 EUR (v nadaljevanju: sporni sklep).

Pravo Unije

Uredba (ES) št. 1493/1999

- 2 Pod naslovom II, v poglavju III, „Prestrukturiranje in preusmeritev“, Uredbe Sveta (ES) št. 1493/1999 z dne 17. maja 1999 o skupni ureditvi trga za vino (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 26, str. 25), je člen 11 te uredbe določal:

„1. Vzpostavi se sistem za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov.

2. Cilj sistema je prilagoditev proizvodnje tržnemu povpraševanju.

3. Sistem zajema enega ali več naslednjih ukrepov:

(a) zamenjavo sort, vključno s precepljanjem;

(b) sprememba lokacije vinogradov;

(c) izboljšave tehnologije upravljanja in obdelovanja vinogradov v skladu s cilji sistema.

Sistem ne zajema običajne obnove vinogradov, ki se jim je iztekla naravna življenjska doba.

[...]“

Uredba (ES) št. 479/2008

- 3 V uvodni izjavi 11 Uredbe Sveta (ES) št. 479/2008 z dne 29. aprila 2008 o skupni ureditvi trga za vino, spremembi uredb (ES) št. 1493/1999, (ES) št. 1782/2003, (ES) št. 1290/2005 in (ES) št. 3/2008 ter razveljavitvi uredb (EGS) št. 2392/86 in (ES) št. 1493/1999 (UL 2008, L 148, str. 1) je bilo navedeno:

„Eden od ključnih ukrepov upravičenih do nacionalnih podpornih programov bi morala biti promocija in trženje vin Skupnosti v tretjih državah. Še naprej bi morale biti zajete dejavnosti prestrukturiranja in preusmeritve zaradi njihovih pozitivnih strukturnih učinkov na sektor vina. Podpora bi se morala zagotoviti tudi za naložbe v sektorju vina, namenjene izboljšanju gospodarske zmogljivosti podjetij kot takih. [...]“

- 4 Člen 4 Uredbe št. 479/2008, naslovljen „Združljivost in skladnost“, je v odstavku 1 določal:

„Podporni programi so združljivi z zakonodajo Skupnosti in skladni z dejavnostmi, politikami in prednostnimi nalogami Skupnosti.“

- 5 Člen 5 te uredbe, naslovljen „Predložitev podpornih programov“, je določal:

„1. Vsaka država članica pridelovalka iz Priloge II prvič predloži Komisiji do 30. junija 2008 osnutek petletnega podpornega programa, ki vsebuje ukrepe v skladu s tem poglavjem.

Podporni ukrepi v podpornih programih se pripravijo za geografsko raven, za katero zadevna država članica meni, da je najustreznejša. Preden se podporni program predloži Komisiji, o njem potekajo posvetovanja s pristojnimi organi in organizacijami na ustrezni teritorialni ravni.

Vsaka država članica predloži en sam osnutek podpornega programa, ki lahko upošteva regionalne posebnosti.

2. Podporni programi se začnejo uporabljati tri mesece po njihovi predložitvi Komisiji.

Če predložen podporni program ni v skladu s pogoji iz tega poglavja, Komisija o tem obvesti državo članico. V tem primeru mora država članica predložiti Komisiji revidiran podporni program. Revidirani podporni program se začne uporabljati dva meseca po obvestilu o njem, razen če se neskladje nadaljuje, v tem primeru pa se uporablja ta pododstavek.

[...]“

6 Člen 11, naslovljen „Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov“, navedene uredbe je določal:

„1. Cilj ukrepov v zvezi s prestrukturiranjem in preusmeritvijo vinogradov je povečati konkurenčnost pridelovalcev vina.

2. Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov se podpreta v skladu s tem členom le, če države članice predložijo preglednico obsega vinogradniških površin v skladu s členom 109.

3. Podpora za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov lahko zajema le eno ali več naslednjih dejavnosti:

(a) zamenjavo sort, vključno s precepljanjem;

(b) spremembo lokacije vinogradov;

(c) izboljšave tehnologije upravljanja in obdelovanja vinogradov.

Običajna obnova vinogradov, ki se jim je iztekla naravna življenjska doba, ne dobi podpore.

4. Podpora za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov se sme dodeliti le v naslednjih oblikah:

(a) nadomestila pridelovalcem za izgubo dohodka zaradi izvajanja ukrepa;

(b) prispevek k stroškom prestrukturiranja in preusmeritve.

[...]“

Dejansko stanje

7 Upošteveno dejansko stanje spora je bilo v točkah od 1 do 17 izpodbijane sodbe predstavljeno tako:

„1 Češka republika je 9. julija 2008 Komisiji Evropskih skupnosti v skladu s členom 5(1) Uredbe [št. 479/2008] predložila osnutek podpornega programa za proračunska leta od 2009 do 2014.

2 Med ukrepi osnutka programa je bil [sporni zaščitni ukrep], ki naj bi se izvedel z mehanskimi sredstvi, to je ograjevanjem vinogradov ali različnimi plašilnimi pripravami, ali pa z aktivnimi sredstvi, ki vključujejo prisotnost ljudi, ki oddajajo zvoke [...]

- 3 Komisija je z dopisom z dne 8. oktobra 2008 v skladu s členom 5(2) Uredbe št. 479/2008 ugovarjala zgoraj omenjenemu osnutku. Vendar pa se očitki Komisije niso nanašali na sporni zaščitni ukrep.
- 4 Češka republika je upoštevajoč očitke Komisije osnutek programa popravila in 12. februarja 2009 Komisiji predložila nov osnutek. Tudi drugi osnutek je v nespremenjeni obliki glede na prvotni osnutek vseboval sporni zaščitni ukrep. Komisija ni navedla očitkov zoper drugi osnutek.
- 5 Komisija je 20. februarja 2009 Češki republiki poslala sporočilo v skladu s členom 11(1) Uredbe Komisije (ES) št. 885/2006 z dne 21. junija 2006 o določitvi podrobnih pravil za uporabo Uredbe Sveta (ES) št. 1290/2005 glede akreditacije plačilnih agencij in drugih organov ter potrditve obračunov EKJS in EKSRP (UL 2006, L 171, str. 90) v zvezi s preiskavo z referenčno številko VT/VI/2009/101/CZ za preverjanje združljivosti ukrepov Češke republike za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov s pogoji za dodelitev pomoči na tem področju za vinsko leto 2007/2008. To sporočilo se v odlomkih glasi:

„Ta rezultat pa ponazarja, da so bili ti ukrepi za prestrukturiranje v glavnem omejeni na zaščito obstoječega vinograda pred živalmi brez nadaljnjih posegov. Glede tega pristopa se pojavlja vprašanje skladnosti s členom 11(2) Uredbe (ES) št. 1493/1999, ki določa, da je cilj sistema prilagoditev proizvodnje tržnemu povpraševanju. Če je bilo prestrukturiranje v Češki republiki omejeno le na zaščito obstoječih vinogradov pred živalmi, odhodek *prima facie* ni upravičen, saj ni povezan s potrebnimi regulativnimi zahtevami“. V istem dopisu je Komisija navedla, naj češki organi „sprejmejo vse ukrepe, potrebne za odpravo pomanjkljivosti in neskladij“.
- 6 Komisija je z dopisom z dne 22. septembra 2009 sporočila, da namerava izvesti novo preiskavo z referenčno številko VT/VI/2009/004/CZ. Preiskava naj bi se nanašala na ukrepe prestrukturiranja in preusmeritve vinogradov v Češki republiki v vinskem letu 2008/2009.
- 7 Komisija je od 26. do 29. januarja 2010 opravila to zadnjo preiskavo v Češki republiki.
- 8 Komisija je v dopisu z dne 22. marca 2010 v skladu s členom 11(1) Uredbe 885/2006 [...] v okviru preiskave VT/VI/2009/004/CZ ugotovila zlasti naslednje:

„Pri kontroli na kraju samem je revizijska skupina podvomila, ali sta [bili] aktivna in pasivna zaščita pred pticami in divjadjo v okviru prestrukturiranja in preusmeritve upravičeni do podpore.“
- 9 Poleg tega je Komisija Češki republiki v istem dokumentu sporočila, da „aktivne in pasivne zaščite pred pticami in divjadjo ni mogoče šteti za nov ukrep, s katerim se upravljanje z vinogradi izboljša tako, da se proizvodnja prilagodi tržnemu povpraševanju“. Nazadnje je Komisija v sporočilu spomnila na to, „da je v Uredbi (ES) št. 1493/1999 jasno navedeno, da je cilj [prestrukturiranja] „prilagoditev proizvodnje tržnemu povpraševanju“.
- 10 Komisija je 31. januarja 2011 Češki republiki poslala zapisnik dvostranskega sestanka, ki so se ga v skladu s členom 11(1), tretji pododstavek, Uredbe št. 885/2006 v zvezi z obema omenjenima preiskavama 13. decembra 2010 udeležili predstavniki Češke republike in služb Komisije. Od 31. januarja 2011 je bilo sklicevanje na obe preiskavi vključeno na začetku vsakega dopisa Komisije v tej zadevi.
- 11 V zapisniku je Komisija trdila, da odhodki, ki so v Češki republiki nastali v okviru spornega zaščitnega ukrepa, niso upravičeni odhodki, in Češko republiko zaprosila za točen znesek odhodkov, prijavljenih za proračunska leta od 2008 do 2010.

- 12 Komisija je 3. decembra 2012 Češki republiki poslala sporočilo v skladu s členoma 11(2), tretji pododstavek, in 16(1) Uredbe št. 885/2006. V tem sporočilu je Komisija ponovno izrazila in natančno opredelila svoje mnenje, da oblike aktivne in pasivne zaščite vinogradov, ki jih je predvidela Češka republika, ne spadajo v koncept prestrukturiranja in preusmeritve v skladu s členom 11 Uredbe [št. 1493/1999] kot tudi členom 11 Uredbe št. 479/2008. V zvezi s tem je Komisija za proračunska leta od 2007 do 2010 predlagala finančni popravek v višini 52.347.157,43 češke krone (CZK) (okoli 2.040.737 EUR) in 11.984.289,94 EUR, pri tem pa je za proračunski leti 2007 in 2008 uporabila Uredbo št. 1493/1999, za preostali proračunski leti pa Uredbo št. 479/2008.
- 13 Na prošnjo Češke republike z dne 17. januarja 2013 se je 19. junija 2013 sestal upravni organ in 2. julija 2013 objavil končno poročilo o spravnem postopku s številko 13/CZ/552. V tem poročilu je upravni organ Komisiji priporočil, naj za odhodke v okviru celotnega podpornega programa za obdobje od 2009 do 2014 ne predlaga finančnih popravkov in da naj premisli o predlaganem finančnem popravku v višini 52.347.157,43 CZK (okoli 2.040.737 EUR) in 11.984.289,94 EUR.
- 14 Komisija je po predložitvi poročila spravnega organa Češki republiki z dopisom z dne 22. aprila 2014 sporočila končno stališče. V tem stališču je Komisija ponovno poudarila svoje mnenje, da spornega zaščitnega ukrepa v okviru programa prestrukturiranja in preusmeritve vinogradov ni mogoče šteti za dopustnega.
- 15 Za proračunska leta od 2007 do 2009 je Komisija ugotovila, da je Češka republika zaradi nepodanih ugovorov Komisije zoper osnutek podpornega programa za sporni zaščitni ukrep lahko upravičeno domnevala, da je pomoč za ta ukrep upravičena. Vendar pa po mnenju Komisije Češka republika po prejemu njenega dopisa z dne 22. marca 2010 v zvezi s tem ni več mogla gojiti upravičenih pričakovanj. Zato je Komisija menila, da je finančni popravek upravičen za vse odhodke, nastale po 22. marcu 2010. Posledično je predlagala finančni popravek za proračunska leta od 2010 do 2012 v skupni višini 2.123.199,04 EUR.
- 16 Nazadnje je Komisija sprejela [sporni sklep] na podlagi člena 52 Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o financiranju, upravljanju in spremljanju skupne kmetijske politike in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 352/78, (ES) št. 165/94, (ES) št. 2799/98, (EC) No 814/2000, (ES) št. 1290/2005 in (ES) št. 485/2008 (UL 2013, L 347, str. 549; popravek v UL 2016, L 130, str. 13).
- 17 V [spornem sklepu] je Komisija zavrnila odhodke Češke republike iz naslova [EKJS] za sporni zaščitni ukrep v okviru programa prestrukturiranja in preusmeritve vinogradov za leta od 2010 do 2012 v skupni višini 2.123.199,04 EUR.“

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 8 Češka republika je v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 25. marca 2015 vložila tožbo za razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa in za naložitev plačila stroškov postopka Komisiji.
- 9 V podporo svoji tožbi je Češka republika navedla dva tožbena razloga, po eni strani kršitev člena 5 Uredbe št. 479/2008 ter načel pravne varnosti in varstva zaupanja v pravo ter po drugi strani kršitev člena 41 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) v povezavi s členoma 11 in 16 Uredbe št. 885/2006 in členom 31 Uredbe Sveta (ES) št. 1290/2005 z dne 21. junija 2005 o financiranju skupne kmetijske politike (UL 2005, L 209, str. 1).
- 10 Splošno sodišče je to tožbo zavrnilo in tožeči stranki naložilo plačilo stroškov.

Predlogi strank

- 11 Češka republika Sodišču predlaga, naj:
- izpodbijano sodbo razveljavi in sporni sklep razglasi za ničten ter
  - Komisiji naloži plačilo stroškov.
- 12 Komisija Sodišču predlaga, naj:
- pritožbo zavrne in
  - Češki republiki naloži plačilo stroškov.

Pritožba

- 13 V utemeljitev svoje pritožbe Češka republika navaja tri pritožbene razloge:
- kršitev člena 11 Uredbe št. 479/2008,
  - kršitev člena 5(2) Uredbe št. 479/2008 in načel varstva zaupanja v pravo in pravne varnosti, ter
  - kršitev člena 41 Listine v povezavi s členom 31 Uredbe št. 1290/2005 ali s členom 52 Uredbe št. 1306/2013 ter členoma 11 in 16 Uredbe št. 885/2006.

Dopustnost prvega pritožbenega razloga, ki se nanaša na kršitev člena 11 Uredbe št. 479/2008

Trditve strank

- 14 S prvim pritožbenim razlogom, ki se nanaša na točke od 83 do 90 izpodbijane sodbe, Češka republika Splošnemu sodišču očita, da je kršilo člen 11 Uredbe št. 479/2008.
- 15 Komisija primarno trdi, da je prvi pritožbeni razlog hkrati nedopusten in neupoštevten.
- 16 Po eni strani meni, da gre za pritožbeni razlog v podporo predlogu za razglasitev ničnosti spornega sklepa, ki ni bil naveden samostojno pred Splošnim sodiščem. Ta naj bi bil torej nov in zato nedopusten.
- 17 Po drugi strani naj bi bil ta pritožbeni razlog poleg tega neupoštevten, ker naj bi zadeval le delni vidik analize Splošnega sodišča v zvezi s tožbenim razlogom, ki se nanaša na kršitev načela pravne varnosti. V teh okoliščinah naj ta pritožbeni razlog, utemeljen ali ne, ne bi mogel izpodbiti ugotovitve, do katere je prišlo Splošno sodišče glede neobstoja kršitve tega načela.
- 18 Češka republika odgovarja, da je prvi pritožbeni razlog dopusten, čeprav kršitev člena 11 Uredbe št. 479/2008 ni bila predstavljena kot tožbeni razlog pred Splošnim sodiščem, saj je v postopku na prvi stopnji svoje trditve utemeljevala na predpostavki, da se je Komisija ob predhodni oceni podpornega programa strinjala, da je sporni zaščitni ukrep združljiv s to določbo.
- 19 Poleg tega ta pritožbeni razlog ne more biti brezpredmeten, saj naj bi Splošno sodišče napačno štelo, da sporni zaščitni ukrep ne izpolnjuje pogojev iz člena 11 navedene uredbe. Zato naj bi bilo odločilno ugotoviti, da to ni tako.

Presoja Sodišča

- 20 Najprej, čeprav je Češka republika pred Splošnim sodiščem navedla skladnost spornega zaščitnega ukrepa s členom 11 Uredbe št. 479/2008, ta država članica v svoji ničnostni tožbi ni navedla tožbenega razloga, ki bi se nanašal na kršitev te določbe. Iz točke 10 replike, ki jo je ta država članica predložila pred Splošnim sodiščem, je namreč razvidno, da „glede na to, da skladnost spornega podpornega programa s pravom Unije v celoti izvira iz neizpodbojne pravne domneve, ki izhaja iz člena 5(2) Uredbe št. 479/2008, do katere je s svojim postopanjem pripeljala Komisija sama, člena 11 Uredbe št. 479/2008 ni več treba obravnavati“.
- 21 Navedena tožba je torej temeljila na predpostavki, da je združljivost spornega zaščitnega ukrepa s členom 11 Uredbe št. 479/2008 Komisija sprejela, ker ta ni navedla kritike zoper drugo različico osnutka podpornega programa za leta od 2009 do 2014, ki ji ga je Češka republika poslala 12. februarja 2009.
- 22 V točkah od 83 do 90 izpodbijane sodbe je Splošno sodišče pojasnilo razloge, zaradi katerih ukrep, kakršen je sporni zaščitni ukrep, glede katerega ni jasno, da prispeva k povečanju konkurenčnosti pridelovalcev vina, po njegovem očitno ne sodi med dejavnosti iz člena 11(3) Uredbe št. 479/2008.
- 23 Tako se je Splošno sodišče, kot je generalna pravobranilka navedla v točki 40 sklepnih predlogov, oprlo na te preudarke, da je v izpodbijani sodbi zavrnilo prvi tožbeni razlog.
- 24 Glede tega je treba po eni strani spomniti, da lahko pritožnik v skladu z usklajeno sodno prakso vložiti pritožbo, v kateri se sklicuje na razloge, ki izhajajo iz same izpodbijane sodbe in s katerimi izpodbija njeno utemeljenost s pravnega vidika (glej v tem smislu sodbi z dne 29. novembra 2007, Stadtwerke Schwäbisch Hall in drugi/Komisija, C-176/06 P, neobjavljena, EU:C:2007:730, točka 17, ter z dne 16. junija 2016, Evonik Degussa in AlzChem/Komisija, C-155/14 P, EU:C:2016:446, točka 55).
- 25 Po drugi strani iz ustaljene sodne prakse izhaja tudi, da argument, ki ni bil uveljavljan na prvi stopnji, ni nov razlog, ki je v pritožbi nedopusten, če je le razširitev trditev, ki so bile navedene v okviru tožbenega razloga iz tožbe pred Splošnim sodiščem (glej v tem smislu zlasti sodbi z dne 19. decembra 2013, Siemens in drugi/Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P in C-498/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:866, točka 287, ter z dne 10. aprila 2014, Areva in drugi/Komisija, C-247/11 P in C-253/11 P, EU:C:2014:257, točka 114).
- 26 Poudariti pa je treba, da je Češka republika v ničnostni tožbi v okviru prvega tožbenega razloga, ki se je nanašal zlasti na kršitev načela pravne varnosti, uveljavljala trditev, da je bil sporni zaščitni ukrep v skladu s pogoji iz člena 11 Uredbe št. 479/2008.
- 27 Iz tega sledi, da ker je teza, ki jo je zagovarjala Češka republika na prvi stopnji, nujno predpostavljala skladnost spornega zaščitnega ukrepa s členom 11 Uredbe št. 479/2008, in ker je Splošno sodišče v izpodbijani sodbi izrazilo pomisleke glede te združljivosti, je treba pritožbeni razlog, ki se nanaša na kršitev tega člena, šteti za razširitev prvega tožbenega razloga, navedenega v tožbi, ki se je nanašal zlasti na kršitev načela pravne varnosti. Navedeni pritožbeni razlog je zato treba šteti za dopusten.

Utemeljenost

Trditve strank

- 28 Češka republika nasprotuje izpodbijani sodbi v delu, v katerem je Splošno sodišče v tej sodbi po eni strani štelo, da je očitno, da člen 11(3) Uredbe št. 479/2008 ne zajema nacionalnih ukrepov, s katerimi se – tako kot s spornim zaščitnim ukrepom – želi zaščititi vinograde pred škodo, ki jo povzročijo živali

in ptice, ter po drugi strani, da ni jasno, da naj bi navedeni ukrep prispeval k zagotavljanju konkurenčnosti pridelovalcev vina, kar je v skladu z odstavkom 1 tega člena cilj ukrepov v zvezi s prestrukturiranjem in preusmeritvijo vinogradov.

- 29 Za Češko republiko namreč ukrepi zaščite vinogradov pred škodo, ki jo povzročijo živali in ptice, izpolnjujejo tri pogoje, navedene v členu 11 Uredbe št. 479/2008, in so zato upravičeni do pomoči v smislu tega člena.
- 30 Na prvem mestu naj bi ti ukrepi pomenili izboljšavo tehnologije upravljanja in obdelovanja vinogradov v smislu člena 11(3)(c) Uredbe št. 479/2008, saj prispevajo k boljšemu pridelku z zaščito vinogradov in vinske trte pred napadi škodljivih organizmov. Pritožnica v zvezi s tem navaja, da v Češki republici živali in ptice vsako leto povzročijo veliko škodo v vinogradih. Živali naj bi namreč objedale vinsko trto, ki tako poškodovana obrodi manj ali pa sploh ne. Ptice, zlasti škorec, naj bi se lotile grozdja v obdobju zorenja, kar povzroča problem, značilen za vinograde Srednje Evrope, kjer se ta ptica nahaja v tem obdobju. Taka okoliščina bi lahko povzročila popolno uničenje pridelka ali popolno poškodovanost grozdja, ki tako postane neuporabno za proizvodnjo kakovostnega vina. Poleg tega naj bi bilo grozdje bolj dovzetno za bolezni, ki se lahko nato širijo.
- 31 To je razlog, zaradi katerega naj bi bili v zadevnem obdobju vzpostavljeni skupna zaščita s postavitvijo ograj okoli vinogradov in individualna zaščita z drogovi, da se prepreči, da bi prišlo do objedanja različnih vinskih trt. Večina sredstev, ki jih zadeva sporni finančni popravek, naj bi bila namenjena zaščiti pred živalmi, saj naj bi bili le 4 milijoni CZK (približno 155.938 EUR) dodeljeni varstvu pred pticami v obliki aktivne zaščite s fizično prisotnostjo oseb v vinogradih, klopotcev in odganjanja ptic ter pasivne zaščite z odvrtačnimi napravami, ki delujejo mehansko, optično ali zvočno.
- 32 Na drugem mestu naj nobenega od ukrepov za zaščito vinogradov pred škodo, ki jo povzročijo živali in ptice, ne bi bilo mogoče enačiti z ukrepom običajne obnove vinogradov, ki se jim je iztekla naravna življenjska doba, v smislu člena 11(3) Uredbe št. 479/2008.
- 33 Na tretjem mestu naj bi v skladu s členom 11(1) Uredbe št. 479/2008 ukrepi zaščite vinogradov pred škodo, ki jo povzročijo živali in ptice, povečali konkurenčnost pridelovalcev vina. To naj bi namreč omogočalo zadostitev povečanemu povpraševanju po predikatnih vinih z omejevanjem slabšega konkurenčnega položaja, ki ga povzročajo škorci. Sporni zaščitni ukrep naj bi namreč okrepil konkurenčnost čeških pridelovalcev vina na trgu vina Unije s tem, da naj bi omogočil trikratno povečanje češke proizvodnje predikatnih vin, ki se je s 51.000 hl iz leta 2005 leta 2008 povečala na 121.000 hl in dosegla 161.000 hl leta 2012, zadnjega leta uporabe tega ukrepa.
- 34 Splošno sodišče naj bi torej napačno uporabilo pravo, ko je presodilo, da sporni zaščitni ukrep ni bil upravičen do financiranja v smislu člena 11(3) Uredbe št. 479/2008.
- 35 Komisija trdi, da prvi pritožbeni razlog ni utemeljen, ker je cilj spornega zaščitnega ukrepa zgolj ohranitev obsega proizvodnje, in ne prilagoditev proizvodnje tržnemu povpraševanju ali povečanje konkurenčnosti pridelovalcev vina.
- 36 Poleg tega naj ta ukrep ne bi mogel biti nadomestilo za slabši konkurenčni položaj pridelovalcev vina Srednje Evrope zaradi prisotnosti škorcev v času trgatve. Cilj pomoči za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov naj namreč ne bi bil, tako kot je v primeru kohezijskih skladov, izravnava neugodnosti, ki izhajajo iz geografskega položaja in naravnih razmer, niti ne zmanjševanje razlik med regijami, temveč, ravno nasprotno, da se podpre in poveča konkurenčnost pridelovalcev vina v Uniji ne glede na regijo, v kateri opravljajo svoje dejavnosti.
- 37 Poleg tega naj bi morali ukrepi za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov prispevati k prehodu na drugačne sorte in izboljšavi tehnologije upravljanja in obdelovanja vinogradov. Tudi ob predpostavki, da zaščita proizvodnje pred škodljivci dopušča proizvodnjo vina v večjih količinah in višje

kakovosti, naj bi bila ta zaščita kljub vsemu omejena na ohranitev obstoječega obsega proizvodnje. Zato naj tehnologije za odganjanje ptic, ki se uporabljajo že več stoletij, ali za zaščito pred živalmi, nikakor ne bi pomenile kvalitativne spremembe upravljanja in obdelovanja vinogradov.

- 38 Končno naj bi Uredba št. 479/2008 za zaščito proizvodnje pred živalmi določala finančni prispevek za kritje stroškov zavarovalnih premij, ki jih vplačujejo pridelovalci, ki ne presega 50 % teh stroškov, v skladu s členom 14(2) te uredbe. V teh okoliščinah naj bi člen 11 navedene uredbe kazal voljo zakonodajalca Unije, da finančno podpre povečanje konkurenčnosti vinogradnikov, kar presega zvišanje ali ohranitev njihovega obsega proizvodnje. Iz pravil člena 14 navedene uredbe naj bi bilo razvidno, da zakonodajalec Unije ni spregledal ukrepov, ki so omejeni na zaščito proizvodnje pred škodljivci.
- 39 Češka republika v repliki odgovarja, da argumentacija Komisije dodaja členu 11 Uredbe št. 479/2008 pogoje, ki ne izhajajo iz besedila tega člena. Natančneje, ta člen naj nikakor ne bi pogojeval upravičenosti do pomoči z uporabo nove tehnologije upravljanja in obdelovanja vinogradov. Štelo naj bi le dejstvo, da uporabljena tehnologija, bodisi najnovejša bodisi tradicionalna, omogoča boljše upravljanje in obdelovanje zadevnega vinograda. Poleg tega naj obstoj drugih ukrepov zaščite proizvodnje pred živalmi, kot je ta, ki je določen v členu 14 te uredbe, ne bi mogel vplivati na pogoje za dodelitev pomoči iz člena 11 navedene uredbe.
- 40 V dupliki Komisija navaja, da ni nikoli trdila, da je za „izboljšave tehnologije upravljanja in obdelovanja vinogradov“ mogoče šteti samo izum. Tako naj bi lahko obstoječe ali celo tradicionalne tehnologije v povezavi z novimi tehnologijami in zasnovami vodile do večje konkurenčnosti. Vendar naj bi se s spornim zaščitnim ukrepom, zlasti odganjanjem ptic v vinogradih z oddajanjem zvokov ali postavitvijo ptičjih strašil, zgolj ponovile že stoletja znane metode in naj se ne bi v ničemer spremenila raznolikost sort grozdja niti ne tehnologije upravljanja in obdelovanja vinogradov.

Presoja Sodišča

- 41 S prvim pritožbenim razlogom Češka republika izpodbija točke od 83 do 90 izpodbijane sodbe, ker je Splošno sodišče v njih štelo, da se besedilo člena 11(3) Uredbe št. 479/2008 očitno ne nanaša na ukrepe zaščite vinogradov pred škodo, ki jo povzročijo živali in ptice, kot je sporni zaščitni ukrep, in da ni jasno, kako naj bi ti ukrepi lahko zagotovili večjo konkurenčnost pridelovalcev vina.
- 42 Uvodoma je treba poudariti, da spornega zaščitnega ukrepa ni mogoče šteti za ukrep „preusmeritve vinogradov“ v smislu člena 11 Uredbe št. 479/2008. Iz tega sledi, da je za preizkus utemeljenosti prvega pritožbenega razloga treba le oceniti, ali se ta ukrep lahko šteje za ukrep „prestrukturiranja vinogradov“ v smislu te določbe.
- 43 V zvezi s tem iz zahtev po enotni uporabi prava Unije in iz načela enakosti izhaja, da je treba besedilo določbe prava Unije, ki se za opredelitev svojega pomena in obsega ne sklicuje izrecno na pravo držav članic, običajno razlagati avtonomno in enotno v celotni Uniji, in sicer ob upoštevanju ne le besedila te določbe, ampak tudi njenega okvira in cilja, ki ga uresničuje zadevna ureditev (glej zlasti sodbi z dne 18. januarja 1984, Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, točka 11, in z dne 18. maja 2017, Hummel Holding, C-617/15, EU:C:2017:390, točka 22).
- 44 Jezikovna razlaga pojma „prestrukturiranje“ poudarja dvoumnost tega izraza. V pogovornem jeziku namreč prestrukturiranje pomeni ukrep za reorganizacijo neke ureditve, za katero se ne šteje, da je dovolj učinkovita, po novih načelih ali z novimi strukturami. Prestrukturiranje vinograda lahko tako izhaja iz sprememb, ki zadevajo tako načela njegovega upravljanja in obdelovanja kot tudi zemljišče, na katerem se izvaja vinogradniška dejavnost.

- 45 Kadar je, kot v tem primeru, določba prava Unije dvoumna in se posledično lahko razlaga na več načinov, je treba dati prednost tisti razlagi, ki ohranja njen polni učinek tako, da jo v ta namen razlaga ob upoštevanju ciljev ureditve, katere del je ta določba (glej v tem smislu sodbi z dne 19. junija 1980, Roudolff, 803/79, EU:C:1980:166, točka 7, in z dne 24. februarja 2000, Komisija/Francija, C-434/97, EU:C:2000:98, točka 21).
- 46 V zvezi s tem je iz člena 11(1) Uredbe št. 479/2008 razvidno, da je cilj ukrepov za prestrukturiranje vinogradov povečanje konkurenčnosti pridelovalcev vina.
- 47 Glede tega cilja se razmeroma skromen ukrep, omejen na boljše upravljanje in obdelovanje vinske trte z zaščito te na različne načine, ki privede do znatnega povečanja konkurenčnosti za kmete, lahko opredeli kot ukrep prestrukturiranja. Še posebej in v nasprotju s tem, kar trdi Komisija, nikakor ne izhaja iz besedila člena 11(3) Uredbe št. 479/2008, da bi bili ukrepi, ki vključujejo obstoječe ali celo tradicionalne tehnologije, lahko upravičeni do pomoči za prestrukturiranje vinogradov le pod pogojem, da so povezani z novimi tehnologijami in zasnovami.
- 48 Nasprotno, treba je konkretno oceniti izboljšanje tehnologij upravljanja in obdelovanja vinogradov, to zahtevo pa je treba presoditi glede na pogoje upravljanja in obdelovanja vinogradov v času, ko je pomoč zaprosena.
- 49 Res je, da člen 6(2) Uredbe Komisije (ES) št. 555/2008 z dne 27. junija 2008 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 479/2008 o skupni ureditvi trga za vino glede podpornih programov, trgovine s tretjimi državami in obsega vinogradniških površin ter o izvajanju nadzora v vinskem sektorju (UL 2008, L 170, str. 1) v različici, ki izhaja iz Izvedbene uredbe Komisije št. 202/2013 z dne 8. marca 2013 (UL 2013, L 67, str. 10), izključuje pomoč za prestrukturiranje vinogradov za ukrep za zagotovitev zaščite vinogradov pred škodo, ki jo povzročijo divjad, ptice ali toča. Vendar je treba ugotoviti, da se Izvedbena uredba št. 202/2013, ki je začela veljati 12. marca 2013, za dejansko stanje spora *ratione temporis* ne uporablja. Zato iz nje ne more izhajati noben napotek za razlago člena 11 Uredbe št. 479/2008.
- 50 V obravnavani zadevi, kot je navedla Češka republika v svojih vlogah, naj bi sporni zaščitni ukrep omogočil potrojitev češke proizvodnje predikatnih vin, in sicer z 51.000 hektolitrov za leto 2005 na 161.000 hektolitrov za leto 2012, ki je zadnje leto uporabe tega ukrepa.
- 51 Ker pa Komisija ni izpodbijala te trditve niti ni dokazala, da potrošniki ne povprašujejo po takih vinih, je treba šteti, da je sporni zaščitni ukrep prispeval k izboljšanju konkurenčnosti čeških vinogradnikov, kot je poudarila generalna pravobranilka v točkah 76, 77 in 81 sklepnih predlogov.
- 52 Ker Uredba št. 479/2008 molči glede upravičenosti do pomoči za ukrepe za varovanje vinogradov, zlasti pred škodo, ki jo povzročijo divjad ali ptice, je očitno, da ni bilo pravne podlage, da se Češki republiki zavrne, da sporni zaščitni ukrep vključi med ukrepe za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov.
- 53 Iz tega sledi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko je štelo, da besedilo člena 11(3) Uredbe št. 479/2008 ne zajema ukrepov zaščite vinogradov pred škodo, ki jo povzročijo živali in ptice, kakršen je sporni zaščitni ukrep.
- 54 Zato je treba prvi pritožbeni razlog razglasiti za utemeljen.
- 55 Ker je bil ta pritožbeni razlog razglašen za utemeljen, je treba izpodbijano sodbo razveljaviti, ne da bi bilo treba preučiti drugi in tretji pritožbeni razlog.

Tožba pred Splošnim sodiščem

- 56 Člen 61, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije določa, da Sodišče, če je pritožba utemeljena, razveljavi odločitev Splošnega sodišča in lahko, če stanje postopka to dovoljuje, samo dokončno odloči o zadevi ali pa jo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču.
- 57 V obravnavanem primeru mora Sodišče dokončno odločiti o sporu, ker stanje postopka to dovoljuje.
- 58 V zvezi s tem, kot je razvidno iz točke 65 sklepnih predlogov generalne pravobranilke, načelo pravne varnosti zahteva, da predpis zadevnim osebam omogoča, da se natančno seznanijo z obsegom obveznosti, ki jim jih nalaga, zlasti v primeru tveganja finančnih posledic. Zato Komisija v času potrditve obračunov EKJS ne more sprejeti razlage, ki zaradi odstopanja od običajnega pomena uporabljenih besed ni zavezujoča (glej v tem smislu sodbo z dne 1. oktobra 1998, Irska/Komisija, C-238/96, EU:C:1998:451, točka 81 in navedena sodna praksa). Iz preudarkov, navedenih v točkah od 42 do 52 te sodbe, namreč izhaja, da razlaga Komisije v obravnavanem primeru odstopa od običajnega pomena izrazov iz člena 11(3) Uredbe št. 479/2008, ker je ta institucija menila, da sporni zaščitni ukrep ni bil upravičen v okviru programa med drugim za prestrukturiranje vinogradov.
- 59 Zato je treba sprejeti prvi tožbeni razlog, ki ga je uveljavljala Češka republika na prvi stopnji, ki se nanaša zlasti na kršitev načela pravne varnosti, in razglasiti ničnost spornega sklepa.

Stroški

- 60 Sodišče v skladu s členom 184(2) Poslovnika Sodišča odloči o stroških, če je pritožba utemeljena in če samo dokončno odloči v sporu.
- 61 Člen 138(1) tega poslovnika, ki se v pritožbenem postopku uporablja na podlagi člena 184(1) navedenega poslovnika, določa, da se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Ker je Češka republika s pritožbo uspela in je bilo tožbi, vloženi pri Splošnem sodišču, ugodeno, je treba, kot je to predlagala Češka republika, Komisiji naložiti, naj poleg svojih stroškov nosi stroške te države članice, nastale na prvi stopnji in v okviru pritožbe.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. **Sodba Splošnega sodišča Evropske unije z dne 20. oktobra 2016, Češka republika/Komisija (T-141/15, neobjavljena, EU:T:2016:621), se razveljavi.**
2. **Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2015/103 z dne 16. januarja 2015 o izključitvi nekaterih odhodkov držav članic iz naslova Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) iz financiranja Evropske unije se v delu, v katerem so izključeni odhodki Češke republike iz naslova EKJS v korist ukrepa zaščite vinogradov pred škodo, ki jo povzročijo živali in ptice, za leta od 2010 do 2012 v skupnem znesku 2.123.199,04 EUR, razglasi za ničn.**
3. **Evropska komisija nosi svoje stroške in stroške, ki so Češki republiki nastali v postopku na prvi stopnji in postopku s to pritožbo.**

Podpisi